

การสื่อสารของผู้นำทางการเมืองหญิง Communication of Female Political Leaders

ฮุวัยดียะ พิศสุวรรณ อุเซ็ง*

วิทยากร ท่อแก้ว

กานต์ บุญศิริ

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

*e-mail: huweideeyah2182@gmail.com

Huwaidiyah Pitsuwan Useng

Wittayatorn Tokaew

Karn Boonsiri

School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University

Received: June 12, 2021, Revised: August 4, 2021, Accepted: August 20, 2021

บทคัดย่อ

การสื่อสาร เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและสังคม ซึ่งส่งผลให้ชีวิตและสังคมดำรงอยู่และดำเนินต่อไปได้ ยิ่งเป็นการสื่อสารในทางการเมืองด้วยแล้ว ยิ่งมีความจำเป็นและสำคัญต่อผู้นำทางการเมืองในยุคสมัยใหม่เป็นอย่างยิ่ง เพราะการสื่อสารของผู้นำทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพย่อมนำไปสู่ชัยชนะในการเลือกตั้งจนนำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศได้ โดยผู้นำทางการเมืองหญิงมีการสื่อสารแตกต่างไปจากผู้นำทางการเมืองชายอย่างเห็นได้ชัด บทความนี้ ผู้เขียนมีความสนใจที่จะนำเสนอความสำคัญของการสื่อสารของผู้นำทางการเมืองหญิง ซึ่งในปัจจุบันนี้ ผู้หญิงได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง และมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำทางการเมืองในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น ระดับประเทศ จนถึงระดับโลก ซึ่งแต่ละคนมีทักษะ กลยุทธ์ และวิธีการสื่อสารที่น่าสนใจ คล้ายคลึงหรือแตกต่างกันไป

ผลการศึกษา พบว่า โลกยุคใหม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มีบทบาทต่อการพัฒนาการเมืองทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลกมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ทั้งตำแหน่งประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี และตำแหน่งทางการเมืองอื่น ๆ อีกหลายตำแหน่ง สำหรับประเทศไทย ผู้หญิงก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำทางการเมืองสูงสุดคือ นายกรัฐมนตรี และตำแหน่งสำคัญอื่นทั้งในระดับชาติ และ ระดับท้องถิ่น ซึ่งการสื่อสารของผู้หญิงทั้งภาษากาย และ ภาษาพูด ได้แสดงออกด้วยความอ่อนหวาน อ่อนโยน สวยงาม และไพเราะ โดยสื่อสารผ่านสื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่ แต่ยังคงแฝงไว้ด้วยความเด็ดขาดและความจริงใจ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เธอเหล่านั้นประสบความสำเร็จในชีวิตทางการเมือง

คำสำคัญ: การสื่อสาร ผู้นำทางการเมืองหญิง

Abstract

Communication is important to maintain life and society especially the one for political purposes because it is crucial for modern political leaders. This is because communication of political leaders can lead to winning in elections and eventually to forming a governing body. Communication of female leaders differ from that of their male counterparts. In this article, the author is interested in presenting the importance of communication among female political leaders. Today, women get involved in politics and play important roles as political leaders at all levels from local, to national, and to the global level. They may have similar or different communication skills, techniques, and communicative strategies. Results reveal that today, women get involved in politics and play important roles as political leaders at all levels from local community, to national, and to the global level more than the past. These roles include presidents, vice-presidents, prime ministers, and other important positions. As for Thailand, the highest political position that ladies play is prime minister followed by other positions at local and national levels. Verbal and non-verbal language is expressed through good manners such as being gentle, beautiful and having pleasant voice in speech via both traditional and modern media. However, their messages carry sincere and powerful connotations which help promote their success in political activities.

Keywords: Communication, Female Political Leaders

บทนำ

การสื่อสาร เป็นกระบวนการเกิดขึ้นเป็นปกติวิสัยของคนทุกคนและมีความเกี่ยวข้องไปถึงบุคคลอื่นตลอดจนถึงสังคมที่แต่ละคนเกี่ยวข้องอยู่ไม่ว่าจะทำสิ่งใดล้วนต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ทั้งสิ้นจะเห็นได้จากการที่คนพยายามคิดค้นและพัฒนาวิธีการสื่อสารมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน ตลอดจนเครื่องมือหรือเทคนิควิธีการต่าง ๆ ล้วนเกิดจากความพยายามอย่างสูงของคนต่อเนื่องมาหลายชั่วอายุ หากการสื่อสารไม่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งแล้ว เครื่องมือและวิธีการสำหรับการสื่อสารต่าง ๆ เหล่านี้ก็คงไม่เกิดขึ้นและพัฒนามาให้เห็น ดังเช่นในปัจจุบัน ในสภาพสังคมที่คนจะต้องเกี่ยวข้องกันมากขึ้น เช่น ปัจจุบันการสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมมากขึ้น หากคนในสังคมขาดความรู้ความเข้าใจในการสื่อสารไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันได้ ย่อมจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลและสังคมทุกวันนี้ มีอยู่ไม่น้อยที่เป็นสาเหตุมาจากความล้มเหลวของการสื่อสาร ดังนั้นการสื่อสารจึงมีความสำคัญสำหรับบุคคลและสังคมหลายด้าน

การสื่อสารด้านการเมืองการปกครอง หรือการสื่อสารทางการเมือง เป็นสิ่งจำเป็นในยุคประชาธิปไตยเบ่งบานเต็มที่ ซึ่งดูได้จากการที่ประเทศต่าง ๆ ในโลก โดยเฉพาะประเทศในโลกประชาธิปไตยให้ความสำคัญประเด็นความ

เท่าเทียมระหว่างชายกับหญิงมากขึ้น มีการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น มีการจัดทำนโยบายต่าง ๆ เพื่อต้องการให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองหรือเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้กว้างขึ้น และเปลี่ยนมุมมองใหม่ว่า “การเมืองเป็นเรื่องของทุกเพศ” ดังนั้นจึงทำให้ผู้นำทางการเมืองหญิงเกิดขึ้นมากมาย ตั้งแต่ระดับชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จนถึงระดับประเทศ ทั้งตำแหน่งประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี และ นายกรัฐมนตรี เป็นต้น นอกจากนี้ผู้นำทางการเมืองหญิงหลาย ๆ คน ได้สร้างปรากฏการณ์ใหม่ผ่านการสื่อสารในด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสังคมโลกได้จับตามองกันได้ เช่น ชันนา มารีน นายกรัฐมนตรีประเทศฟินแลนด์ ที่มีอายุน้อยที่สุดในโลก และเป็นสิ่งที่ประชาชนเฝ้ารอการบริหารประเทศภายใต้ผู้นำหญิง หรือแม้แต่ นางองซาน ซูจี วีรสตรีประชาธิปไตยของประเทศเมียนมาผู้เรียกร้องประชาธิปไตยจนทำให้ทั่วโลกได้รับรู้ถึงความมุ่งมั่น แน่วแน่ในการนำพาประเทศเมียนมาไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย

สรุปได้ว่า ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้นำทางการเมืองหญิงในการก้าวสู่ตำแหน่งทางการเมืองในตำแหน่งสำคัญต่าง ๆ หรือการกล่าวถึงในวงกว้าง คือ การสื่อสาร ทั้งการสื่อสารด้านภาพลักษณ์ ด้านนโยบายของพรรคหรือของตนเอง ด้านสื่อสังคมต่าง ๆ ที่สามารถชนะใจประชาชนจนได้เข้ามาสู่การบริหารในระดับต่าง ๆ

ความสำคัญของ “การสื่อสาร” และ “การสื่อสารทางการเมือง”

การสื่อสาร (Communication) เป็นศาสตร์ที่มีความหมายและมีความสำคัญกว้างขวางครอบคลุมอยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ถือเป็นกิจกรรมสำคัญยิ่งประการหนึ่งสำหรับมนุษย์ จากแนวคิดของวูด (Wood, 2000) กล่าวว่ามนุษย์ใช้เวลาในการสื่อสารมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ ในแต่ละวันมนุษย์ใช้การสื่อสารในการถ่ายทอดความคิด ความต้องการ และความรู้สึกพร้อมทั้งเรื่องราวต่าง ๆ ของตนไปสู่บุคคลอื่น ซึ่งช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุขในสังคมที่กำลังอยู่ในกระบวนการพัฒนา เช่น ประเทศไทย เป็นต้น การสื่อสารจะถูกนำมาใช้ เพื่อส่งเสริมและขยายกระบวนการพัฒนานั้น ๆ โดยการสื่อสารจะทำหน้าที่ผลักดันให้สังคมพัฒนาไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การเกษตร การสาธารณสุข ซึ่งการที่สังคมหรือประเทศจะพัฒนาไปได้นั้น จำเป็นต้องมีการสื่อสารให้ความรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตให้สอดคล้องเข้ากันได้กับสภาพสังคมที่กำลังพัฒนาไป เมื่อคนในสังคมมีการสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะผ่านช่องทางสื่อสารใดก็ตาม จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในตัวบุคคลและสังคม เช่น ทัศนคติ ความเชื่อ พฤติกรรม เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาต่อไป ด้วยเหตุนี้หากมีการนำการสื่อสารมาใช้ให้ถูกต้องแล้ว ก็จะสามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศได้ อาจกล่าวได้ว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการพัฒนาและเป็นเครื่องมือหรือวิธีการของการพัฒนา

ส่วนการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) เป็นศาสตร์ที่มีจุดเริ่มต้นมาตั้งแต่ยุคกรีกโบราณเน้นในเรื่องวาทวิทยา (Rhetoric) การเมืองและจริยธรรมเป็นการนำการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) มาผสมผสานกับเนื้อหาทางการเมืองและการสื่อสารเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางการเมือง โดยรูปแบบของการสื่อสารทางการเมือง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทัศนะ และความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ทางการเมืองระหว่างบุคคล เป็นกระบวนการพิเศษที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง และทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมการเมือง เป็นกิจกรรมที่แพร่หลายทั่วไป (Agree, Ault, & Emery, 1976) เป็นการทำหน้าที่ทั้งหลายของระบบการเมือง กระบวนการ สังคม ประกิต การสร้างโครงข่ายผลประโยชน์ การประสานประโยชน์

การสร้างกฎ การประยุกต์ ใช้กฎและการปรับเปลี่ยนกฎ ล้วนดำเนินไปโดยการสื่อสารเป็นเครื่องมือ (Almond, & Coleman, 1960) มีลักษณะเป็นระบบของการแพร่ข่าวสารทางการเมือง ไปยังสมาชิกของเมือง เป็นตัวกลางระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เป็นช่องทางในการเสนอข่าวสารข้อมูลทางการเมืองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ และนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับรู้ ขณะเดียวกันก็เป็นกระบวนการนำเอาข้อเรียกร้อง และความต้องการของประชาชนไปสู่รัฐบาลที่จะกำหนดนโยบายและตัดสินใจให้สอดคล้อง และสนองตอบความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น (Chaffee, 1975) มีคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) การสื่อสารทุกรูปแบบที่ดำเนินโดยนักการเมืองและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการเมือง 2) โดยมีวัตถุประสงค์ที่เจาะจง 3) การสื่อสารที่สื่อมวลชนและผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่งถึงนักการเมือง และ 4) กิจกรรมการสื่อสารที่สื่อมวลชนนำเสนอเกี่ยวกับการเมือง นอกจากนี้ยังประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญอีก 3 ส่วน คือ 1) องค์กรทางการเมือง (Political Organization) 2) สื่อ (Media) และ 3) ประชาชน (People) หรือผู้รับสาร (Audience) (McNair, 1999) ทั้งนี้การสื่อสารทางการเมืองทำหน้าที่สร้าง 1) ทัศนคติทางการเมือง 2) ความสนใจในเมือง 3) ความรู้และความเข้าใจทางการเมือง และ 4) บทบาททางการเมือง

แม้ว่ากาลเวลาจะผ่านพ้นมาหลายศตวรรษแล้ว แต่การสื่อสารทางการเมืองในสังคมโลกยังมีอย่างต่อเนื่อง และการเปลี่ยนรูปลักษณ์สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ แต่สำหรับสังคมไทยยังคงมีลักษณะเหมือนสมัยกรีกโบราณ คือ การใช้วาทวิทยา การโฆษณาชวนเชื่อผสมผสานในการสื่อสาร ซึ่งอาจจะมีทั้งในลักษณะด้านบวกและในบางครั้งอาจจะออกมาทางด้านลบ ทั้งนี้เพื่อหวังผลสัมฤทธิ์ทางการเมือง และการได้มาซึ่งการเป็นตัวแทนของประชาชนต่อการเข้ามาจัดสรรทรัพยากรในสังคมให้กับประชาชนทั้งในระดับประเทศจนถึงระดับท้องถิ่น และในปัจจุบันภายใต้การเมืองยุคสมัยใหม่ สังคมได้เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เริ่มตั้งแต่ผู้นำในชุมชนท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน ประธานกลุ่มต่าง ๆ จนก้าวสู่การเป็นผู้นำระดับประเทศ ทั้งประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี และตำแหน่งสำคัญ ๆ นั้นย่อมหมายถึง ผู้หญิงใช้การสื่อสารในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคมที่กีดกันบนฐานคิด “การเมืองเป็นเรื่องผู้ชาย” และที่สำคัญส่งผลให้ผู้หญิงหลายคนได้รับชัยชนะเหนือผู้ชายอย่างสง่างาม ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

“ผู้หญิง” ในแวดวงการเมืองเทศและไทย

แม้เราจะเห็นการเรียกร้องความเสมอภาคทางเพศ อยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน แต่ ‘ผู้หญิง’ ก็ไม่ค่อยได้รับเลือกให้ดำรง ตำแหน่งสำคัญๆ ทางเศรษฐกิจและการเมือง เพราะตำแหน่ง ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมเหล่านี้มักถูกครอบงำ (Dominated) โดย “ผู้ชาย” ซึ่งสอดคล้องกับ Hillman (2020) ได้กล่าวว่า ปัญหาการมีสัดส่วนตัวแทนน้อยเกินไป (Underrepresentation) ของผู้หญิง ถือเป็นความท้าทายหลักของการปกครอง (Governance) ของรัฐบาลที่ทุกการตัดสินใจควรสะท้อน ความต้องการของคนทุกกลุ่มในสังคม แต่ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ได้มีการเปลี่ยนแปลง การเข้าสู่ตำแหน่งสำคัญของประเทศ ในโลกอย่างเห็นได้ชัดเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2564 โลก ได้เปิดโอกาสให้ผู้หญิงก้าวขึ้นมาดำรงตำแหน่งสำคัญ ระดับประเทศเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันทั่วโลกมีผู้หญิงนั่งเก้าอี้ ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี รวมถึงตำแหน่งสำคัญอื่น ๆ ในทางการเมือง รวมแล้วอย่างน้อย 28 คน ที่บทบาทของพวกเธอ มีอิทธิพลและสร้างแรงกระตุ้นต่อประชาคมโลกไม่มากนักน้อย (Siriluck, 2020) ไม่ว่าจะเป็น ไช่ อิงเหวิน ประธานาธิบดีคนแรก ของไต้หวัน ซันนา มารีน นายกรัฐมนตรีฟินแลนด์และเป็น ผู้นำรัฐบาลผสมที่มีหัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้หญิงทั้งหมด จาซินดา อาร์เดิร์น นายกรัฐมนตรีของนิวซีแลนด์ อังเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีของเยอรมนีและเป็นผู้หญิงคนแรก ของเยอรมนี ลอรา ซินซิลล่า ประธานาธิบดีของสาธารณรัฐ คอสตาริกาและเป็นประธานาธิบดีหญิงคนแรกของคอสตาริกา คามาลา แฮร์ริส เป็นผู้หญิงคนแรกที่ได้ดำรงตำแหน่ง รองประธานาธิบดีสหรัฐฯ และยังเป็นลูกครึ่งเอเชียคนแรก และชาวอเมริกันผิวสีคนแรกที่ได้ครองตำแหน่งนี้ และ แอนนา บรุนานา นายกรัฐมนตรีประเทศเซอร์เบีย พลิกประวัติศาสตร์ ของประเทศอนุรักษนิยม เมื่อเธอประกาศอย่างชัดเจนว่า เธอเป็นรักร่วมเพศ หรือ LGBT เป็นต้น

ขณะที่ประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศในย่าน เอเชีย เคยมีผู้หญิงก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งเป็น (หรือเทียบเท่า) ผู้นำประเทศหรือผู้นำรัฐบาลมาแล้วเพียง 6 ประเทศเท่านั้น ได้แก่ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ไทย เวียดนาม เมียนมา และ สิงคโปร์ เช่น คอราซอน อากีโน อดีตประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ ที่เคยดำรงตำแหน่งเมื่อปี 2529-2535 ถือเป็นผู้นำหญิงคนแรก ในอาเซียน ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกและ คนเดียวของประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2554-2557 ก่อนที่จะ ถูกรัฐประหารในท้ายที่สุด ออง ซาน ซูจี ที่ปรึกษาประเทศผู้นำ ประเทศเมียนมาในทางพฤตินัย ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ภายใต้การ ควบคุมตัวของกองทัพ หลังถูกรัฐประหารเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์

2564 ที่ผ่านมา และ ฮาลิมา ยาขอบ ประธานาธิบดีสิงคโปร์ เป็นผู้นำหญิงเพียงคนเดียวในอาเซียนที่ยังคงอยู่ในระหว่าง การดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีและเป็นประธานาธิบดีคนแรกที่ นับถือศาสนาอิสลาม เป็นต้น (Manojanphen, 2021)

สำหรับประเทศไทย จากการเลือกตั้งระดับชาติ ล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2562 ส่งผลให้รัฐสภาไทย มีสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งที่เป็นผู้หญิงถึง 81 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 ถึงจะน้อยกว่าค่าเฉลี่ยโลก และน้อยกว่า ลาว เวียดนาม และฟิลิปปินส์ ที่มีสัดส่วนดังกล่าวสูงเกือบ ร้อยละ 30 แต่ก็ยังมากกว่าประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในกรณีของไทย ผู้นำหญิงในวงการเมือง ไทยนั้นหลายคนก็มีความโดดเด่นเป็นที่รู้จัก ไม่ว่าจะเป็น คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี นางสาวกัญญา ศิลปาอาชา อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันเป็นหัวหน้าพรรคชาติไทยพัฒนา นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรก ของไทย คุณหญิงสุดารัตน์ เกยุราพันธ์ อดีตสมาชิกพรรคเพื่อไทย อดีตรัฐมนตรี และปัจจุบันเป็นประธานมูลนิธิไทยพึ่งไทย และประธานกรรมการผู้ก่อตั้งพรรคไทยสร้างไทย หรือแม้แต่นางสาวพรรณิการ์ วานิช อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ โฆษกพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของผู้นำทางการเมืองหญิงยุคใหม่ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณา คณะรัฐมนตรี ชุดที่ 63 ของรัฐบาลประยุทธ์ 2/4 พบว่า มีผู้หญิงดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง 1 คน คือ นางสาวตรีณัฐ เทียนทอง เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ยังมีผู้หญิง ที่อยู่ในตำแหน่งรัฐมนตรีช่วย (รมช.) ประกอบด้วย มนูญญา ไทยเศรษฐ์ (รมช.เกษตรและสหกรณ์) นฤมล ภิญโญสินวัฒน์ (รมช.แรงงาน) ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช (รมช.ศึกษาธิการ) และกนกวรรณ วิชาวัลย์ (รมช.ศึกษาธิการ) ซึ่งแตกต่างจาก คณะรัฐมนตรีในรัฐบาล คสช. ซึ่งมีผู้หญิงเป็น รมว.ถึง 3 คน ด้วยกัน ได้แก่ กอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร อภิรดี ตันตราภรณ์ และอรรรชกา ศรีบุญเรือง แต่หากพิจารณาในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้เขียนให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง คือ ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2563 พบว่า ผู้หญิงก้าวขึ้นสู่ผู้นำทางการเมืองหญิงในตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 12 คนประกอบด้วย 1) อติธาด วัชรชัยวงค์ (เชียงใหม่) 2) ศุภพานี โพธิ์สุ (นครพนม) 3) กนกพร เดชเดโช (นครศรีธรรมราช) 4) ยลดา หวังศุภกิจโกศล (นครราชสีมา) 5) แว่นฟ้า ทองศรี (บึงกาฬ) 6) สมทรง พันธุ์เจริญวรกุล (พระนครศรีอยุธยา) 7) อรพิน

จิระพันธุ์วานิช (ลพบุรี) 8) ดวงรัตน์ โล่ห์สุนทร (ลำปาง) 9) นันทิดา แก้วบัวสาย (สมุทรปราการ) 10) ขวัญเรือน เทียนทอง (สระแก้ว) 11) วันเพ็ญ ตั้งสกุล (อำนาจเจริญ) และ 12) คมคาย อุดรพิมพ์ (มหาสารคาม) (Office of the Election Commission, 2020)

จะเห็นได้ว่าผู้หญิงลงมือทำอะไรแล้ว ไม่แพ้ผู้ชายแน่นอน เมื่อโลกได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า พวกเขาสามารถเป็นผู้นำคน ทำหน้าที่บริหารและปกครองคนทั้งระดับประเทศและชุมชนได้ เรียกได้ว่า ยิ่งกว่าแข่งแกร่งในปฐพี พวกเขาเหล่าหญิงกล้าที่จะเปลี่ยนโลก และยังเป็นแรงบันดาลใจ พลังแห่งความหวัง และพลังที่จะฝัน อันยอดเยี่ยมให้กับผู้หญิงหลาย ๆ คนในโลกนี้อีกด้วย ซึ่งปัจจัยที่สำคัญความสำเร็จของผู้หญิงเหล่านี้คือ “การสื่อสาร”

การสื่อสารของผู้นำทางการเมืองหญิง กรณีศึกษาประเทศไทย

เมื่อมองดูสถานการณ์การเมืองของประเทศไทย เราจะพบว่า จำนวนของผู้หญิงที่เข้าสู่พื้นที่การเมืองมีมากขึ้น โดยในปี 2562 ประเทศไทยมีสัดส่วนของผู้หญิงที่เข้าไปทำงานในรัฐสภาเพิ่มขึ้นจากยุคของรัฐบาล คสช. แม้จะมีจำนวนมากขึ้น แต่สถานะของผู้หญิงในแวดวงการเมืองก็ยังไม่ถูกยกระดับให้สูงขึ้นตามไปด้วย ซ้ำยังถูกมองว่าเป็นเพียงไม้ประดับและสีสันของการเมือง แม้กระทั่งผู้หญิงที่มีความรู้ความสามารถในทางการเมืองก็มักจะถูกมองอย่างหนัก จนคล้ายกับว่าการเมืองไทยจะไม่มีพื้นที่ให้กับนักการเมืองหญิงเหล่านี้เลย แต่เมื่อประเทศต้องก้าวไปข้างหน้าและความเท่าเทียมทางเพศเป็นสิ่งที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ การเมืองไทยจะปรับตัวให้ทันโลกอย่างไร ผู้หญิงจะมีวิธีการสื่อสารอย่างไรกับเป้าหมาย เพื่อให้ตนเองได้รับชัยชนะ หรือมีพื้นที่ทางการเมืองที่สังคมยอมรับ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างของผู้นำทางการเมืองหญิงของไทยดังนี้

1) นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีหญิงและคนแรกประเทศไทย เลือกใช้ความเป็นหญิงแต่พาตัวเองไปอยู่ข้างบน ไม่ได้ถูกจัดให้เป็นแค่ไม้ประดับที่ไม่มีคนฟัง หรือเป็นไม้ประดับที่มีแต่คนรอบปรบมือเพราะตกข้างขึ้น หรือไร้สาระเสียจนคนเอ็นดู และสิ่งที่ตอกกลับการกระทำของยิ่งลักษณ์ก็ไม่ใช่ความเอ็นดู แต่เป็นความหวาดระแวงของนักการเมืองจำนวนมากไม่น้อย โดยใช้ความเป็นหญิงแบบที่สังคมไทยวาดขึ้นมาใช้ในพื้นที่การเมือง เช่น การเน้นนโยบายการปรองดองซึ่งเป็นการปรองดองแบบผู้หญิง การร้องไห้ในที่สาธารณะที่ทุกคนดูตกใจกับน้ำตาของเธอ หรือวลี “ดิฉันถอยจนไม่รู้จะถอยยังไงแล้ว” ที่เธอให้สัมภาษณ์ด้วยน้ำเสียง

สั่นเครือและน้ำตาคลอ ซึ่งสามารถครองใจประชาชนได้อย่างท่วมท้นเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลโพลของ ABAC Poll Research Office Assumption University (2012) จากการสำรวจภาพลักษณ์ความเป็นผู้นำของ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในฐานะผู้นำประเทศ พบว่า ภาพลักษณ์ความเป็นผู้นำของนายกรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เพิ่มสูงขึ้นในทุกตัวชี้วัด โดยดัชนีความเป็นผู้นำของนายกรัฐมนตรีที่เพิ่มขึ้นสูงสุดคือ ร้อยละ 63.7 ระบุความเป็นตัวของตัวเอง รองลงมาคือ ร้อยละ 60.9 ระบุเป็นคนรุ่นใหม่ ค่าน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 44.6 มีความรู้ความสามารถเพิ่มสูงขึ้น ตามลำดับ

2) คุณหญิงสุตารัตน์ เกยุราพันธ์ อดีตนายกพรรคเพื่อไทย อดีตรัฐมนตรี และปัจจุบันเป็นประธานมูลนิธิไทยพึ่งไทย และประธานกรรมการผู้ก่อตั้งพรรคไทยสร้างไทย ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทในเวทีการเมืองไทยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน ด้วยความเป็นผู้หญิงหนึ่ง ๆ สุขุม เยือกเย็น นุ่มลึก การศึกษาดี มีความเด็ดขาดในการทำงาน เด็ดโตมาจากครอบครัวนักการเมืองมาก่อน มีประสบการณ์ทางการเมืองมากมาย จนได้เป็นรองหัวหน้าพรรค ได้เป็นรัฐมนตรีคุมกระทรวงสำคัญ ๆ ทั้ง กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเฉพาะการทำหน้าที่ประธานยุทธศาสตร์การเลือกตั้งให้กับพรรคเพื่อไทย จนชนะการเลือกตั้งท่วมท้นในปี 2548 และเป็นบุคคลที่ได้มีการสื่อสารออกมาชัดเจนและยืนยันหยัดว่า “ไม่เอาการสืบทอดอำนาจเผด็จการ” มาตลอดเกือบ 30 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจของ Super Poll โดย Kannika (2021) พบว่า ประชาชนร้อยละ 98 จดจำคุณหญิงสุตารัตน์ เกยุราพันธ์ ได้จากนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรคและแก้ไขปัญหาค่ามเหือดร้อนของคนรากหญ้า

3) นางสาวตรีสุข เทียนทอง ซึ่งได้รับการแต่งตั้งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2564 ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่คร่ำหวอดในวงการการเมืองไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 และนับเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการหญิงคนแรกในประวัติศาสตร์ เป็นผู้ที่เสนอรูปแบบการทำงาน “TRUST” เป็นรูปแบบการทำงานที่จะทำให้ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ผู้เรียน และประชาชน กลับมาให้ความไว้วางใจในการทำงานของกระทรวงศึกษาธิการอีกครั้ง โดย T ย่อมาจาก Transparency (ความโปร่งใส) R ย่อมาจาก Responsibility (ความรับผิดชอบ) U ย่อมาจาก Unity (ความเป็นอันหนึ่งอันเดียว) S ย่อมาจาก Student-Centricity (ผู้เรียนเป็นเป้าหมายแห่งการพัฒนา) T ย่อมาจาก Technology (เทคโนโลยี) ซึ่งรูปแบบการทำงาน “TRUST” คือ การพัฒนาต่อยอดจากรูปแบบการ

ทำงาน “MOE ONE TEAM” หรือ “การทำงานร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวของกระทรวงศึกษาธิการ” ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการมาโดยตลอด ซึ่ง “TRUST” จะเข้ามาเป็นส่วนเสริมในเรื่องความโปร่งใส ทั้งในเชิงกระบวนการทำงานและกระบวนการตรวจสอบจากภาคส่วนต่าง ๆ การสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจของตน

4) ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนปัจจุบัน ที่มีอายุ 77 ปีซึ่งถือว่าสูงสุดที่บรรดาผู้นำหญิงทางการเมืองของไทยในขณะนี้ เป็นผู้ที่มีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ที่หาจับตัวยาก และมีแนวคิดในการพัฒนาการศึกษาไทย ตั้งแต่วัยเด็กเล็ก คือ ต้องให้เด็กทุกคนเรียนสองภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ อาจจะเป็นภาษาอังกฤษ จีน ญี่ปุ่น แล้วแต่เลือก รวมถึงภาษาคอมพิวเตอร์ หรือ Coding (โค้ดดิ้ง) โดยจะให้เด็กเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาเรียน โค้ดดิ้ง เพื่อเตรียมเด็กไทยสู่ศตวรรษที่ 21 หรือ 5G ที่เทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงต้องทำให้การเรียนประวัติศาสตร์ไทย ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ให้สนุก ตั้งแต่ชั้นอนุบาล จนถึงประถมศึกษาที่สำคัญวิชาหน้าที่พลเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งได้แก่ “การทออาชชยาน” เป็นการให้เด็กได้ตะโกนเสียง หลังเรียนมาแล้วทั้งวัน เป็นจิตวิทยาที่ให้เด็ก Delete Pressure ส่วนช่วงเช้าให้เอา “เลขคิดในใจ” กลับคืนมา หลายโรงเรียนอาจทำอยู่แล้วแต่ไม่แพร่หลาย ก็จะส่งเสริมสนับสนุนหาอาสาสมัครมาทำตรงนี้เพื่อให้เด็กมีสมาธิ ผ่านไป 6 ปีเด็กจะมีสมาธิเป็นคนละคน

5) นางสาวพรรณนิการ์ วาณิช อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและโฆษกพรรคอนาคตใหม่ กลับทำสิ่งที่แตกต่างและก้าวหน้ากว่านักการเมืองรุ่นพี่อย่างอดีตนายกรัฐมนตรี ยิ่งลักษณ์ฯ ด้วยการรื้อนิยามความหมายของความเป็นชายและความเป็นหญิงขึ้นมาใหม่ โดยสื่อสารให้เห็นว่า ผู้หญิงสามารถทำทุกอย่างได้เหมือนผู้ชาย ทำให้เห็นว่า การมีปัญญาอันฉลาดหลักแหลม การอภิปรายด้วยความฉลาดปราดเปรื่องพร้อมข้อมูลที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน ซึ่งเดิมเรบอกวามัน คือ คุณสมบัติของความกล้าหาญแบบผู้ชาย แต่นางสาวพรรณนิการ์บอกว่าไม่ใช่ นี่คือ คุณสมบัติแบบที่ผู้หญิงก็ทำได้ เพราะฉะนั้นคู่ตรงข้ามระหว่างความเป็นชายและความเป็นหญิงกำลังถูกกร่อนสลายให้กลายเป็นก้อนเดียว นอกจากนี้นางสาวพรรณนิการ์ยังสื่อสารด้วยการแต่งกายที่ทันสมัย จนบางครั้งเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสมกับสถานที่และภายใต้ความคิดของคนรุ่นเก่า แต่ในทางกลับกันกลับได้รับความชื่นชมจากแฟนคลับในความเป็นตัวของตัวเอง ความเป็นคนรุ่นใหม่ นอกจากนี้ยังนิยมใช้สื่อหลากหลายรูปแบบในการสื่อสารกับ

ผู้ที่สนับสนุนตนและพรรคอนาคตใหม่ รวมทั้งการสื่อสารด้วยการนำเสนอนโยบายของพรรคอนาคตใหม่ที่แตกต่างไปจากนโยบายพรรคการเมืองแบบเดิม ๆ เพื่อให้ผู้เลือกตั้งหน้าใหม่ตัดสินใจลงคะแนนให้ จนได้รับชัยชนะเหนือผู้ชายหลายคน

6) นางเปรมฤดี ชามพูนุช อดีตนายกเทศมนตรีนครพิชญ์โลก เป็นนายกเทศมนตรีหญิงคนแรกของเทศบาลเมืองพิชญ์โลก เป็นผู้ที่สื่อสารให้เห็นว่า ตนเองมีความรู้ความสามารถลงมือปฏิบัติให้เห็นโดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายการสร้างการยอมรับของครอบครัว การพัฒนาตนเอง การได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในพื้นที่ ล้วนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากในปัจจุบันการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการเลือกตั้งทางตรง ดังนั้นผู้บริหารท้องถิ่นย่อมต้องมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจปัญหาในพื้นที่ การรับผิดชอบปัญหา การบริหารงาน บริหารคน บริหารเงิน และบริหารองค์กร ฉะนั้น การที่จะให้ประชาชนตัดสินใจที่จะเลือกผู้บริหารท้องถิ่น จึงเป็นเรื่องยาก

จากบุคคลตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้นำทางการเมืองหญิงของไทยตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่นมีวิธีการสื่อสารไปยังเป้าหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปสู่การพัฒนาประเทศและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งได้

การสื่อสารเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำทางการเมืองหญิง

หากจะกล่าวถึง “ท้องถิ่น” หรือ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ในปัจจุบันนั้น ถือว่าเป็นองค์กรของรัฐที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารท้องถิ่นเริ่มที่จะมีผู้หญิงเข้ามาบริหารแทนที่ผู้ชายในสัดส่วนที่สูงขึ้น โดยการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่ระดับพื้นที่เล็กจนถึงพื้นที่ใหญ่ โดยการศึกษาของ Boonapai, Phosri, & Chamkrachang (1976) ได้อธิบายว่า สังคมไทยยังคงเผชิญกับปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชาย ซึ่งยังเป็นผลมาจากการที่คนในสังคมบางส่วนยังมีเจตคติว่า สตรีมีความสามารถด้อยกว่าบุรุษ และปลูกฝังให้สตรีเป็นผู้ตาม เป็นช้างเท้าหลังเสมอ ส่งผลให้สตรีตกเป็นเหยื่อความรุนแรง ขาดโอกาส และการยอมรับในการเข้าร่วมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองและตำแหน่งการตัดสินใจในระดับสูง นอกจากนี้ยังมีปัญหาใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ปัญหาความมั่นคง เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร และสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพ

ความมั่นคงปลอดภัย โอกาส สิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และคุณภาพชีวิตของสตรีโดยเฉพาะสตรีในพื้นที่ชนบท และสตรีที่จัดในกลุ่มเป้าหมายพิเศษต่าง ๆ

ดังนั้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของผู้หญิง เป็นอีกบทบาทหนึ่งที่ต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจที่ต้องตั้งอยู่บนความตระหนักและการรับรู้ปัญหาเฉพาะของกลุ่มผู้หญิงและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ ซึ่งปัญหาของผู้หญิงคือ การเข้ามาทำงานในพื้นที่ที่เคยเป็นของผู้ชายมานาน ทำให้ขาดความพร้อมในการเตรียมตัวและสั่งสมประสบการณ์ แม้จะมีโอกาสการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับคนในชุมชนโดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิง เด็ก และผู้สูงอายุ จากการทำงานหลายบทบาทที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านสุขภาพ และสาธารณสุขอื่น ๆ รวมทั้งด้านสังคมสงเคราะห์ แต่ในบทบาทด้านการบริหาร การเมือง การปกครองท้องถิ่นนั้น ผู้หญิงยังขาดความมั่นใจ อีกทั้งจากฐานคิดค่านิยมเดิมที่แม้จะยอมรับกันว่า การที่ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเป็นสิ่งสำคัญ แต่สังคมก็ยังละเลย ไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้แสดงศักยภาพเท่าที่ควร ดังนั้นการเข้ามาทำงานการปกครองท้องถิ่นของผู้หญิงจึงต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายและดีที่สุด ซึ่งการเข้าไปหนุนเสริมให้ผู้หญิงเข้าใจและใช้ประโยชน์จากบทบาทของการสื่อสาร ทั้งการรับสาร คือ การแสวงหาความรู้ ข้อมูลต่าง ๆ และการส่งสาร คือ สามารถนำข้อมูลข่าวสาร และความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับนั้นไปส่งต่อเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับคนในสังคมชุมชนได้อย่างถูกต้อง และยังสามารถใช้บทบาทการสื่อสารนี้ เพื่อการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง (Kampe, 2004) เช่น ที่ผ่านมามีบางชุมชน มีปัญหาว่า เวลาเรียกประชุม สมาชิกมักไม่ค่อยสนใจมาเข้าร่วมหรือมีส่วนรับรู้ในการทำงานที่เป็นเรื่องของส่วนรวม อาจเป็นเพราะว่าที่ผ่านมามีสมาชิกเห็นว่าเมื่อเขาได้เลือกผู้นำไปแล้วก็ควรเป็นหน้าที่ของผู้นำไปดำเนินการเอง และตัวผู้นำเองก็อาจไม่มีการสื่อสารกับสมาชิกเท่าที่ควร หรือเป็นเพราะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนั้นไม่น่าสนใจ วันเวลาจัดประชุมไม่เหมาะสม และที่สำคัญเป็นเพราะการไม่เห็นว่าเป็นเรื่องของส่วนรวมนั้นเป็นเรื่องใกล้ตัวที่มีความสำคัญ

ที่ผ่านมาหลายสถานการณ์ที่ผู้นำทางการเมืองหญิงสามารถใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ เช่น 1) คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีกล่าวว่า งานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนยังเป็นงานที่ต้องเร่งรัดดำเนินการอย่างใกล้ชิด เนื่องจากความเข้มแข็งของชุมชนเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ในการพัฒนาประเทศชาติและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ซึ่ง

คุณหญิงสุพัตราฯ ได้ดำเนินการผ่านกระบวนการสื่อสารต่าง ๆ ทั้งการประชุมร่วมกับประชาชนในพื้นที่ตำบลไม้เรียง จัดทำแผนแม่บทชุมชนต้นแบบ ร่วมประชุมกับพระสงฆ์ในกิจกรรมสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยการใช้หลักธรรมเป็นตัวนำ ให้ทุกคนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เสี่ยงละความสุขส่วนตัวบ้าง เพื่อให้ส่วนรวมมีความเข้มแข็ง ผลักดันให้สถานีวิทยุกระจ่ายเสียง และสถานีวิทยุโทรทัศน์ในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ให้ความสนับสนุนด้วยการจัดสรรเวลาในการออกอากาศเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายประชาสังคมกับกระบวนการยุติธรรม 2) นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีหญิง ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นผ่านการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2554 ไว้หลายประเด็น เช่น สนับสนุนการพัฒนางานศิลปหัตถกรรมและผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการสร้างเอกลักษณ์และการผลิตสินค้าในท้องถิ่น บริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้มีศักยภาพ ด้วยการสนับสนุนให้ชุมชนและวิสาหกิจชุมชน ใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ จัดสรรงบประมาณเข้ากองทุนพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และลำดับขนาดของหมู่บ้านเพื่อให้หมู่บ้านบริหารจัดการกองทุนเพื่อการพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง 3) คุณหญิงสุดารัตน์ เกยุราพันธ์ อดีตประธานยุทธศาสตร์พรรคเพื่อไทย พร้อมด้วยนักออกแบบชื่อดัง ได้ลงพื้นที่ย่านวัดสุวรรณารามราชวรวิหาร เขตบางกอกน้อย เพื่อสำรวจวิถีชีวิตชุมชน ชีวิตของพี่น้องประชาชน ริมคลองบางกอกน้อย โดยเฉพาะพื้นที่แห่งนี้มีศักยภาพและมีความพร้อมที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนได้ ซึ่งคุณหญิงสุดารัตน์ เชื่อว่า พื้นที่แห่งนี้เมื่อได้รับการพัฒนา จะกลายเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับประชาชนชุมชนริมคลองบางกอกน้อย 4) นางสาวศุภพณี โพธิ์สุ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนมคนล่าสุด เน้นการทำงานหนักและต้องทำงานเชิงรุก เนื่องจากสถานการณ์บ้านเมืองกำลังได้รับผลกระทบจากปัญหาการแพร่ระบาดของโควิดซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ทั้งต่ออาชีพและรายได้ รวมถึงการเข้าไปรับทราบปัญหาด้วยการลงพื้นที่จริง รับทราบปัญหาจริงแทนการนั่งทำงานในสำนักงาน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและได้รับประโยชน์มากที่สุด และ 5) นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา อดีตนายกเทศมนตรีนครภูเก็ต ซึ่งดำรงตำแหน่งมาแล้ว 2 สมัย ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 จนถึง พ.ศ. 2563 และได้รับคัดเลือกจากที่ประชุมกรรมการสันนิบาตเทศบาลภาคใต้ ให้ดำรงตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการสันนิบาต

เทศบาลภาคใต้ เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2563 เข้ารับตำแหน่งนายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทยคนที่ 32 อย่างเป็นทางการ ซึ่งจะอยู่ในวาระ 2 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2563-2565 ซึ่งเริ่มเข้าสู่การเมืองท้องถิ่นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2518 เป็นนายกเล็กที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างมาก ซึ่งมองว่า ความสุขของประชาชนในพื้นที่ของเทศบาลหายไป ทำอย่างไรจะมีความสุขกลับคืนมา จึงได้ให้ความสำคัญกับเรื่อง การศึกษา สุขภาพ เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ในเรื่อง การศึกษา トラบโดที่เมืองโตแบบก้าวกระโดด ความเหลื่อมล้ำยังมีมาก การศึกษาจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำเรื่องสุขภาพก็เป็นเรื่องที่มีความสำคัญหากเรามีสุขภาพที่ไม่แข็งแรงก็ย่อมไม่มีความสุข แม้ว่าจะเรียนเก่งหรือฉลาดก็ตาม และอีกประเด็น ด้วยความที่จังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับชาติและระดับโลก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาคนในทุกมิติ เพื่อเตรียมรองรับการท่องเที่ยวที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เพราะเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ย่อมมีรายได้เข้าสู่จังหวัดภูเก็ตและพื้นที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ นั้นหมายถึง ท้องถิ่นจะได้พัฒนาไปในตัวด้วย (National Legislative, 2018)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำทางการเมืองหญิง ได้ดำเนินการมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันผ่านการสื่อสารที่หลากหลาย ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา วิทยาการสมัยใหม่ แนวคิดใหม่ ๆ ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจะเห็นได้ว่า การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่ผู้นำทางการเมืองหญิงนำมาใช้นั้นมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การร่วมประชุมในระดับพื้นที่จนถึงระดับนานาชาติ การกำหนดนโยบาย การลงพื้นที่จริงทำงานจริงในพื้นที่ การแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน รวมถึงการสื่อสารของผู้นำทางการเมืองหญิงผ่านการแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมืองในแต่ละภาคแต่ละท้องถิ่น ซึ่งสิ่งที่ผู้นำทางการเมืองหญิงได้สื่อสารเหล่านั้น นอกจากจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้เห็นถึงอัตลักษณ์ไทยแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ได้อีกช่องทางหนึ่ง เพราะถือว่าผู้นำทางการเมืองเป็นแฟชั่นนิสต์ หรือ ไอดอล ได้เช่นเดียวกัน การเป็นแบบอย่างในการอนุรักษ์สืบสาน อนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายด้วยผ้าไทย เป็นต้น

การสื่อสาร: การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิงในปัจจุบันนี้ได้รับความนิยมและแพร่หลายไปทุกระดับการเมืองทั้งไทย และ

ต่างประเทศ ซึ่ง Kampe (2004) ได้อธิบายว่า ผู้หญิงได้เข้าไปมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมโดยตรงจากการได้รับเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่ผู้นำ เช่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลรวมถึงสมาชิกสภา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ และ 2) กลุ่มพลัง ผู้สนับสนุนหรือกลุ่มผลประโยชน์ที่จะคอยติดตามการดำเนินงานของกลุ่มผู้นำตามความต้องการที่เสนอไป ส่วน Archavanitkul (2008) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ทาง ได้แก่ **ทางที่หนึ่ง** เป็นการมีส่วนร่วมแบบเป็นทางการ แบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย ได้แก่ (1) กลุ่มอิสระ เป็นกลุ่มที่มีความสนใจทางการเมืองและประสงค์ที่จะทำงานการเมืองด้วยความจริงใจ มุ่งประโยชน์ของส่วนร่วม (2) กลุ่มที่มีสายสัมพันธ์ที่แข็งแกร่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์อันดีกับนักการเมืองหรือฐานคะแนน และการได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มคนเหล่านี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถเปิดพื้นที่ทางการเมืองของผู้หญิง และ (3) กลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นเพียง “ตัวแทน” ในทางการเมืองในปัจจุบัน พบว่า มีกลุ่มผู้หญิงที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทน Nominee แทนบุคคลอื่น ๆ เป็นสามี - พี่ - น้อง เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ไม่สามารถทำหน้าที่ในทางการเมืองได้ จึงต้องมีตัวแทนเพื่อทำหน้าที่หรือเพื่อรักษาพื้นที่ทางการเมืองแทนตน และ**ทางที่สอง** เป็นการมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการ เช่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องสิทธิ เป็นต้น ผู้เขียนจึงได้ศึกษา ทบทวนและวิเคราะห์ ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง การศึกษาที่น่าสนใจ ดังเช่น การศึกษาของ Woshinsky (1995) พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย 1) ปัจจัยทางกรรมพันธุ์ เป็นปัจจัยที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เช่น รูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ ความฉลาด ปฏิภาณไหวพริบ เป็นต้น พบว่า ผู้ทำงานการเมืองที่มี ปัจจัยเหล่านี้ จะมีต้นทุนการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีปัจจัยด้านนี้น้อย 2) ปัจจัยทางสังคม เป็นปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เช่น เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม สถานภาพ สมรส เป็นต้น พบว่า ผู้มีระดับการศึกษาสูงมีแนวโน้มมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้มีระดับการศึกษาต่ำ ชายที่สมรสแล้วมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าสตรีที่สมรสแล้ว 3) ปัจจัยด้านทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ความรู้ทางการเมืองและความเกี่ยวพันในสังคม จากปัจจัยทางกรรมพันธุ์และปัจจัยทางสังคมส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยทักษะการสร้างสัมพันธ์ ความรู้ทางการเมือง และความเกี่ยวพันในสังคม โดยพบว่า

สตรีที่มีปัจจัยด้านนี้มาก ย่อมมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองสูง 4) ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางการเมือง เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับระบบการเมืองของรัฐ เช่น การกำหนดวิธีการเลือกตั้ง การกำหนดกติกาการเลือกตั้ง ความเข้มแข็งของพรรคการเมือง โดยถ้ากติกาการเลือกตั้งไม่ยุ่งยาก การมีส่วนร่วมทางการเมืองก็มีมาก และ 5) ปัจจัยด้านความเชื่อมั่นตนเอง และการเห็นคุณค่าในตน ซึ่งพบว่า ปัจจัยทั้งสองนี้ เป็นผลมาจากปัจจัยทางกรรมพันธุ์ ปัจจัยทางสังคม ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ความรู้ทางการเมือง และความเกี่ยวพันในสังคม สตรีที่มีความเชื่อมั่นตนเองและเห็นคุณค่าในตน ประกอบกับปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางการเมือง สตรีย่อมมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ซึ่งย่อมส่งผลให้มีอิทธิพลทางการเมืองสูงตามไปด้วย เช่นเดียวกับ Bari (2005) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “Women’s Political Participation: Issues and Challenges” พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี มีดังนี้ 1) ปัจจัยด้านอุดมการณ์ สังคมที่มีอุดมการณ์ว่า ชายเป็นใหญ่ สตรีจะมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย เพราะสตรีจะถูกกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ทำหน้าที่การเป็นแม่และภรรยา ส่วนกิจการการเมืองซึ่งเป็นเรื่องนอกบ้านควรเป็นภารกิจของผู้ชายมากกว่า 2) ปัจจัยการเมือง สังคมที่ให้ค่านิยมเป็นการเมืองในระบบ หรือการเมืองในเชิงสถาบันการเมือง ซึ่งสตรีจะมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างน้อย ตรงกันข้ามหากสังคมโดยยอมรับ ว่าการเมืองมีทั้งในระบบและนอกระบบ หรือแบบธรรมชาติ สตรีจะมีโอกาสเข้าร่วมการเมืองค่อนข้างสูง โดยพบว่า สังคมใดมีระบอบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยสูง สตรีก็จะมีโอกาสเข้าร่วมทางการเมืองสูงตามไปด้วยเช่นกัน 3) ปัจจัยทางสังคม-วัฒนธรรม ความเชื่ออย่างมั่นคงของคนในสังคม จนกลายเป็นวัฒนธรรมความเชื่อของสังคมย่อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี สังคมที่ให้ความสำคัญกับลูกชายมากกว่าลูกสาว โอกาสที่สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ย่อมมีน้อย สตรีที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมือง ก็แตกต่างกันด้วย บทบาทสตรีที่ต้องรับผิดชอบงานในครอบครัวและดูแลบุตร เป็นปัจจัยทางสังคมที่ทำให้สตรี ไม่มีเวลาพอที่จะทำงานด้านการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีจึงน้อยกว่าผู้ชาย 4) ปัจจัยเศรษฐกิจ การทำงานภาคการเมืองจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายสูง หากสตรีไม่มีทุนทรัพย์เพียงพอ โอกาสที่สตรีจะมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ย่อมมีน้อยตามไปด้วย และ 5) ปัจจัยภูมิหลังทางสังคมและทางการเมือง หมายถึง สตรีที่ไม่ได้ทำงานภาคสังคม หรือไม่ได้แสดงบทบาทพัฒนาชุมชนให้ชาวบ้านในชุมชนนั้นเห็นผลงาน หรือเห็นความสามารถของตน ย่อมมีภูมิหลังทางสังคม และการเมืองต่ำ การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ก็ย่อมมีน้อย ในทางกลับกัน หากสตรีที่มีทักษะทางการเมือง มีทุนทรัพย์ มีการศึกษา ได้รับการฝึกฝนอบรมและสามารถเข้าถึงข้อมูลปัจจุบันทันเหตุการณ์ สตรีนั้นย่อมมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงเช่นกัน (Burekul, & Sangmahamad, 2016) ซึ่งเช่นเดียวกับการศึกษาของ Petsuksiri, & Kutrakul (2006) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิงทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย การรวมกลุ่มการเมือง การสร้างเครือข่าย การศึกษาหาความรู้ ความพร้อมในการช่วยเหลือชาวบ้าน และการเข้ากลุ่มทางสังคม ในขณะที่ Phuphat, & Wattana (2013) พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ ปัจจัยส่วนตัวของสตรีเอง ประกอบด้วย ระดับการศึกษา และการมีทุนทรัพย์ ซึ่งส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างมาก รวมถึงปัจจัยครอบครัว ด้วยเช่นกัน

สรุปได้ว่า การที่ผู้หญิงจะก้าวเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และรวมไปถึงแสดงบทบาททางการเมืองในที่ที่เคยเป็นพื้นที่ของผู้ชายมายาวนานนั้นจำเป็นต้องเตรียมตัวและสั่งสมประสบการณ์ที่มากพอ รวมทั้งจะต้องมีปัจจัยต่าง ๆ หนุนเสริม ส่งเสริมและสนับสนุน จึงจะสามารถใช้ศักยภาพของตนเองเพื่อพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าและเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกของสังคมได้อย่างเต็มที่ ซึ่งการเตรียมตัวและการสั่งสมประสบการณ์นี้ ส่วนหนึ่งต้องอาศัยการสื่อสารในการแสวงหาความรู้และทักษะต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

บทสรุป

การศึกษาเรื่อง การสื่อสารของผู้นำทางการเมืองหญิงได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น จนสามารถก้าวเข้ามาสู่ผู้นำทางการเมืองหญิงในระดับต่าง ๆ มีปัจจัยที่ช่วยส่งเสริม ได้แก่ ปัจจัยทางกรรมพันธุ์ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยด้านทักษะการสร้างสัมพันธ์ ความรู้ทางการเมือง ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางการเมืองและ ปัจจัยด้านความเชื่อมั่นตนเองและการเห็นคุณค่าในตน ซึ่งนอกจากปัจจัยข้างต้นแล้วนั้น ยังมีปัจจัยที่หนุนเสริมให้ผู้หญิงเป็นผู้นำทางการเมืองเหนือผู้ชายในการเมืองระดับต่าง ๆ คือ การสื่อสาร และการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งผู้นำทางการเมืองหญิงก็มีวิธีการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายของตนเองที่แตกต่างกัน เช่น การร่วมประชุมในระดับพื้นที่ จนถึงระดับนานาชาติ การผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวกับสตรีหรือความเป็นธรรม การกำหนดนโยบาย การลงพื้นที่จริง ทำงานจริงในพื้นที่ การแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน การเป็นแบบอย่างในการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมการแต่งกายด้วย

ผ้าไทย รวมถึงการปราศรัยหาเสียง และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ที่มีความนุ่มนวล น่าฟังมากกว่าผู้ชาย แต่มีความได้เปรียบมากกว่านั้น คือ ผู้หญิงไทยมีความอ่อนโยน กิริยามารยาทสวยงาม พูดจาไพเราะอ่อนหวาน และสามารถแสดงออกผ่านกายสัมผัสได้มากกว่าผู้ชาย ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการตัดสินใจให้ประชาชนเลือกผู้หญิงเข้ามาเป็นผู้นำทางการเมืองเพื่อพัฒนาประเทศ และพัฒนาท้องถิ่นได้ง่ายยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผู้เขียน มีข้อเสนอเพื่อส่งเสริมให้ผู้หญิงก้าวเข้าสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองจนสามารถพัฒนาเป็นผู้นำทางการเมืองหญิงได้นั้น 1) ควรต้องเริ่มต้นจากผู้หญิงที่มุ่งมั่นจะเป็นนักการเมืองหญิง หรือผู้นำทางการเมืองหญิงนั้น จะต้องมีความสัมพันธ์เพียงพอ นั้นหมายถึง ต้องมีจุดเด่นทางความคิด คุณค่า และความรู้ (ต้องมีจุดขาย) การนำเสนอวิธีคิดความคิด กิจกรรม โครงการ นโยบายที่ชัดเจนและโดดเด่น (ต้องขายเก่ง) มีพฤติกรรมส่วนตัวที่ดี ซึ่งถือเป็นการบริหารภาพลักษณ์ สร้างผลงานที่โดดเด่น สร้างการยอมรับให้แก่ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม ท่างไกลจากคำว่า “ทุจริต” และ “คอร์รัปชัน” และต้องเป็นนักประสานงานและประสานเครือข่าย 2) ครอบครัวยุคใหม่มีบทบาทสำคัญมากในการส่งเสริมสนับสนุนให้สตรีมีบทบาททางการเมือง หากครอบครัวและญาติพี่น้อง เช่น คู่สมรส บุตรธิดา ญาติมิตรให้การสนับสนุน สตรีมีบทบาททางการเมือง ก็สามารถจะบรรลุผลสำเร็จได้ โดยเฉพาะครอบครัวควรส่งเสริมสตรีให้เป็นผู้ว่า ซึ่งจะมีผลทำให้เพื่อนบ้าน ได้เห็นผลงานก็จะเห็นดีด้วย ประการสำคัญ สตรีควรมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ซึ่งจะมีผู้ชายเป็นแรงผลักดันให้สตรีทำงานได้ง่ายขึ้น และ 3) รัฐ ควรส่งเสริมสภาพและบทบาทสตรีด้านการเมืองหรือกลุ่มสตรี ซึ่งรัฐควรมีนโยบายสนับสนุนให้สตรีได้รับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมหรือบทบาททางการเมือง จัดให้มีวิทยากรให้ความรู้แก่สตรี ตระหนักถึงความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และรัฐควรมีงบประมาณเพื่อพัฒนาสตรี ด้านสถานะผู้นำ หรือพัฒนาอาชีพ นอกจากนี้ รัฐควรใช้ระบบสัดส่วนเพื่อให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เช่น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งแต่เดิมกำหนดให้หมู่บ้านละ 2 คน แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) ให้เหลือเพียงหมู่บ้านละ 1 คน ซึ่งควรกำหนดสัดส่วนให้มี ส.อบต. ที่เป็นหญิงด้วย เพื่อจะได้เป็นตัวแทนของประชาชนที่เป็นผู้หญิงในการเสนอแนะนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาท้องถิ่น

References

- ABAC Poll Research Office Assumption University. (2012). *Leadership Survey “Yingluck” Jan. Passed the Exam*. Retrieved May 4, 2021. from <http://dl.parliament.go.th/handle/lirt>. [in Thai]
- Agree, W. K., Ault P. H., & Emery, E. (1976). *Introduction to Mass Communication*. New York: Harper & Row.
- Almond, G. A., & Coleman, J. S. (1960). *The Politics of the Developing Area*. Princeton: Princeton University Press.
- Archavanitkul, K. (2008). *Women and Politics: Reality, Political Space. And Driving (Women’s Political Participation)*. King Prajadhipok’s Institute, Academic Document No. 51, pp. 27-30. [in Thai]
- Bari, F. (2005). *Women’s Political Participation: Issues and Challenges*. Division for the advancement of Women (DAW), United Nation. Bari. 2005, pp. 3-5.
- Boonaphai, T., Phosri, P., & Chamkrachang, S. (2020). Women in social development. *Journal of Education and Social Development*, 15(2), 291-301. [in Thai]
- Bureekul, T., & Sangmahamad, R. (2016). Women empowerment in political participation in Thailand. *King Prajadhipok’s Institute Journal*, 14(2), 52-86. [in Thai]
- Chaffee, S.H. (1975). The diffusion of political information. In S.H. Chaffee (ed.), *Political Communication: Issues and Strategies for Research*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Hillman, B. (2020). Quotas and ballots: the impact of positive action policies on women’s representation in Indonesia. *Asia and Pacific Policy Studies*, 7(2), 158-170.
- Kampe, O.M. (2004). *The role of Communication in Empowering Women in Local Governance (Research Report)*. The Thailand Research Fund (TRF). [in Thai]

- Kannika, N. (2021). *The Poll Raised Yingnoi No. 1, the New Political Leader that People Remember*. Super Poll Research Office (Super Poll). [in Thai]
- Manojanphen, N. (2021). *International Women 2021: Survey of Female Leaders in Current World Politics*. Retrieved May 4, 2021, from <https://thestandard.co/international-womens-2021-female-leaders-in-global-political>. [in Thai]
- McNair, B. (1999). *An Introduction to Political Communication*. London and New York: Routledge.
- National Legislative. (2018). *Summary of Study Visits by Social Commissioners, Children, Youth, Women, the Elderly, the Disabled and the Underprivileged*. Legislative Assembly. Academic Document No. 35. [in Thai]
- Office of the Election Commission. (2020). *Information, Statistics and Results of the Election of Members of the Provincial Administration Organization and the President of the Provincial Administrative Organization 2019*. Retrieved April 20, 2021 from <http://dl.parliament.go.th/handle/lirt>.
- Petsuksiri, P., & Kutrakul, A. (2006). *A Project to Study the Views of Direct Participants towards Participation in Local Government of Women in Thailand*. Bangkok: Office of Women's Affairs and Family Institute, Ministry of Social Development and Security of the Human.
- Phuphat, S., & Wattana, C. (2013). *The Role of Women and Political Space. Women and Family Performance Monitoring and Evaluation (Research Report)*. Office of Women's Affairs and Family Institute. Bangkok: Kasetsart University. [in Thai]
- Siriluck, A. (2020). *Monsoon Year 2020, the Best "Female Leaders" Shine in the World Political Game*. Retrieved May 2, 2021 from <https://positioningmag.com/1312563>.
- Wood, J.T. (2000). *Communication in Our Lives* (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- Woshinsky, O.M. (1995). *Culture and Politics*. Eaglewood Cliffs, NJ: Prentice Hall. pp.106-121.